

บทที่ ๗

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาพฤติกรรมการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตนี้ศึกษาจากหนังสือธรรมะเคลิเวอร์ จำนวน ๗ เล่ม และแผ่นวีซีดี ชุดธรรมะเคลิเวอร์ ทั้งหมด ๑๔ ชุด มีความมุ่งหมายในการศึกษา ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงธรรมะโดยวิธีการพูด
๒. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงธรรมะจากงานเขียน
๓. เพื่อศึกษาทัศนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ที่มีต่อสังคมในปัจจุบัน

สรุปผล

๑. ศึกษาพฤติกรรมการแสดงธรรมะโดยวิธีการพูด

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เป็นพระนักเทศน์รุ่นใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้อ่าน และผู้ฟัง เพราะมีพฤติกรรมการแสดงธรรมะที่น่าสนใจ สนุกสนาน เป็นการแสดงธรรมะที่ไม่น่าเบื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้ทุกเพศทุกวัย

การแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต นั้นจะมุ่งเน้นให้ผู้ฟังสามารถรับฟังธรรมะอย่างเข้าใจง่ายที่สุด และสามารถฟังได้ทุกเพศทุกวัย พฤติกรรมการแสดงธรรมะจึงเน้นให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงธรรมะในแต่ละครั้ง โดยการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งการเล่นเกม การตอบปัญหา การสื่อความคิดที่ทำให้ผู้ฟังมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาที่จะรับฟังธรรมะและข้อคิดในการดำเนินชีวิต จึงทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะนั่งฟังธรรมะ รวมทั้งใช้พฤติกรรมการแทรกอารมณ์ขันในการแสดงธรรมะทุกครั้ง จึงทำให้ผู้ฟังสนุกสนานและมีความสุขที่จะรับฟังธรรมะอย่างตั้งใจ การใช้ภาษานั้นจะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้นกระชับ หรือใช้คำคล้องจอง บทกวีนิพนธ์เพื่อให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น จึงทำให้ธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ได้รับความสนใจจากผู้ฟังมากยิ่งขึ้น

การศึกษากฎวิธีการแสดงธรรมโดยวิธีการพูด ของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ผู้วิจัยศึกษาจากวีซีดี การแสดงธรรมะทั้งหมด ๑๔ ชุด คือ ชุดที่ ๑ ธรรมะไม่น่าเบื่ออย่างที่คิด ๑ ชุดที่ ๒ ธรรมะไม่น่าเบื่ออย่างที่คิด ๒ ชุดที่ ๓ ธรรมะกับความรัก ชุดที่ ๔

ธรรมชาติจากในหลวง ชุดที่ ๕ ใช้ชีวิตอย่างไรให้มีความสุข ชุดที่ ๖ ธรรมะกับครอบครัว
ชุดที่ ๗ ธรรมะสู้ชีวิต ชุดที่ ๘ ชีวิตปลอดภัยสไตล์ธรรมะชุดที่ ๙ ธรรมะสุจริตพิชิตงาน
ชุดที่ ๑๐ ธรรมะกับเจ้าตัวน้อย ชุดที่ ๑๑ ธรรมะสะควงซื้อ ชุดที่ ๑๒ เต็มใจใหม่หัวใจธรรมะ
ชุดที่ ๑๓ ธรรมะนำชีวิต ชุดที่ ๑๔ ธรรมะกับวัยรุ่นผลการศึกษารูปได้ดังนี้

กลวิธีในการแสดงธรรมะอย่างน่าสนใจสรุปได้ดังนี้ กลวิธีการแสดงธรรมะมี ๕
วิธี ได้แก่ อ้างอิงหลักธรรม อธิบายขยายความ เสนอตัวอย่าง แทรกบทกวีนิพนธ์ และการมี
ส่วนร่วมของผู้ฟัง กลวิธีที่พบมากที่สุดคือ การให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงธรรมะโดยใช้
วิธีการเล่นเกม ตอบปัญหา การแสดงท่าทางประกอบ หรือการสื่อความคิด จากกิจกรรม
ดังกล่าวจึงทำให้ผู้ที่เข้ารับฟังธรรมะไม่รู้สึกเบื่อหน่าย กลับมีความสุขและสนุกสนานกับการฟัง
ธรรมะมากยิ่งขึ้นเป็นวิธีดึงดูดความสนใจหรือสมาธิของกลุ่มฟังได้เป็นอย่างดี

กลวิธีการดำเนินเรื่องมี ๕ วิธี ได้แก่ นำประสบการณ์ตรงมาแล้ว แทรกข่าว
เหตุการณ์ประกอบ ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบ ปุจฉาวิสัชนา และแทรกอารมณ์ขัน จาก
การศึกษาพบว่ากลวิธีการดำเนินเรื่องที่ใช้นามากที่สุดคือ การแทรกอารมณ์ขัน ในการแสดง
ธรรมะ โดยทั่วไปอาจไม่มีเรื่องขำขันที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกขบขัน จึงทำให้ธรรมะเป็นเรื่องน่าเบื่อ
พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต จึงนำกลวิธีแทรกอารมณ์นำมาใช้ในการดำเนินเรื่องแต่ละครั้งทำ
ให้ผู้ฟังฟังธรรมะอย่างสนุกสนาน รู้สึกผ่อนคลายทำให้ธรรมะไม่เป็นเรื่องที่น่าเบื่ออีกต่อไป

กลวิธีสรุปเรื่องมี ๓ วิธี ได้แก่ กล่าวให้พร โน้มน้ำผู้ฟัง และเน้นย้ำถึง
จุดสำคัญของเรื่อง ในการสรุปเรื่องแต่ละครั้งนั้นพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตได้เน้นการโน้มน้ำ
น้ำใจผู้ฟังให้เกิดความคล้อยตาม หรือการมีอารมณ์ซาบซึ้งในเรื่องที่รับฟัง จึงสร้างความ
ประทับใจให้กับผู้ฟัง ได้อย่างดียิ่ง

ในการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต พบว่ามีการใช้ภาษาที่เข้าใจ
ง่าย ทันสมัย บางครั้งใช้ภาษาถิ่น คำศัพท์สมัยใหม่ โดยจะแสดงธรรมะโดยหลีกเลี่ยงศัพท์บาลี
ที่เข้าใจยาก

๒. ศึกษากลวิธีในการแสดงธรรมะโดยการเขียน

กลวิธีในการนำเสนอธรรมะผ่านกระบวนการเขียนหนังสือธรรมะเป็นรูปแบบ
การเผยแพร่พุทธธรรมโดยอ้อมหรือ โดยประยุกต์สอน มิได้สอนโดยตรง กล่าวคือมีการ
ผสมผสานเนื้อหากระหน่ำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การให้คำแนะนำ หรือเสนอ
ความคิดเห็นเชิงปรับปรุงแก้ไข โดยเน้นการส่งเสริมให้ใช้ความคิดในการแก้ไขปัญหามากกว่า
การใช้คำสั่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาบุคคล ครอบครัว สังคม และ

ประเทศชาติ เป็นการให้คำแนะนำหรือเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุง การนำหลักธรรมเข้าไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ชักจูงโน้มน้าวบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องตามหลักพุทธธรรม ส่งเสริมให้เกิดความสงบและสันติสุขในสังคม อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกในหน้าที่ของตน ในเรื่องต่าง ๆ ที่ถูกต้องเหมาะสม

ในการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมโดยวิธีการเขียน ของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ผู้วิจัยศึกษาจากงานเขียน ๗ เล่ม คือ ธรรมะกับวัยรุ่น ธรรมะคู่รัก ธรรมะวัยทำงาน ธรรมะครอบครัว สุขกันเถอะ โยม ๑ และ สุขกันเถอะ โยม ๒ และธรรมะเคลียวอร์รี่ แสบปี ๒๔ ชั่วโมง โดยศึกษาในประเด็นต่อไปนี้คือ กลวิธีเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง และ ศิลปะการใช้ภาษา

จากการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะผ่านงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต พบว่ามีวิธีการเขียนเพื่อให้หนังสือธรรมะเป็นหนังสือที่ไม่น่าเบื่อ อ่านสนุก เข้าใจง่าย สรุปได้ดังนี้คือ ศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะในรูปแบบการเขียน ดังนี้ กลวิธีการเปิดเรื่องมี ๔ วิธี ได้แก่ เปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต คำคม บทกวี เปิดเรื่องโดยการตั้งคำถาม เปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง และเปิดเรื่องโดยการยกประเด็นปัญหา ข่าวกวี วิธีที่พบมากที่สุดคือการเปิดเรื่องโดยการตั้งคำถาม ลักษณะของคำถามนั้นมี ๒ ลักษณะ คือ การตั้งคำถามเพื่อเปิดประเด็นและเพื่อเรียกร้องความสนใจ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เพราะคำถามที่เขียนขึ้นล้วนเป็นคำถามหรือปัญหาที่คนจำนวนมากอยากทราบ

กลวิธีในการดำเนินเรื่องมี ๖ วิธี ได้แก่ อธิบายเนื้อหา เปรียบเทียบ อธิบายขยาย ความศัพท์ ยกพุทธสุภาษิต คำคม ยกตัวอย่างบุคคล และแทรกอารมณ์ขัน พระมหาสมปอง ตาลปุตโตจะเน้นการอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่ายชัดเจน โดยการอธิบายและให้ความหมาย ธรรมะโดยตรงด้วยข้อความสั้นๆกะทัดรัดชัดเจน มุ่งเน้นให้ผู้ฟังได้รรถรสในการอ่านยิ่งขึ้น

กลวิธีการปิดเรื่องพบว่ามี ๖ วิธี ได้แก่ ปิดเรื่องด้วยข้อความประทับใจ อ้างคำพูด บุคคลสำคัญ สรุปใจความสำคัญของเรื่อง แสดงความคิดเห็น ให้คิดเอง ให้คิดเตือนใจ กลวิธี การปิดเรื่องที่พบมากที่สุดคือการปิดด้วยข้อความประทับใจให้เห็นจุดที่ต้องการจึงเป็นการเน้นย้ำความเข้าใจให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

๓. ศึกษาทักษะของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ที่ปรากฏในการแสดงธรรมะ

จากการศึกษาทวิวิธีในการนำเสนอธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ทั้งรูปแบบการเขียน และการพูดพบว่า ในการนำเสนอธรรมะทั้งสองรูปแบบ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต ได้แสดงทักษะในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งทักษะต่อสังคม บุคคล หรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการนำหลักธรรม หรือวิธีการแก้ปัญหาชีวิตตามทักษะหรือแนวคิดของท่านมาประยุกต์ใช้ ๓ หัวข้อ ดังนี้

๓.๑ ทักษะที่มีต่อวัยรุ่น พบว่า พระมหาสมปอง ตาลปุตโต ได้แสดงทักษะ

๓.๑.๑ ลักษณะนิสัยของวัยรุ่น เป็นวัยที่รักสนุก ต้องการเป็นจุดสนใจ กลัวที่จะทำความดี ยึดติดค่านิยมที่ผิด อยากรู้อยากลอง

๓.๑.๒ ปัญหาของวัยรุ่น พบว่ามีปัญหาเรื่องการเรียน ปัญหาเรื่องความรัก ของวัยรุ่น ปัญหาการยึดติดค่านิยมที่ผิด

๓.๑.๓ ในการนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาตามทักษะของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ การใช้หลักธรรมทางสายกลาง มาใช้ในการเรียน คือ การรู้จักแบ่งเวลาเรียนให้เหมาะสม การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการเรียนอย่างมีความสุข

๓.๒ ทักษะที่มีต่อวัยทำงาน พบว่าตามทักษะของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ที่มีต่อคนวัยทำงานนั้นมองว่า คนวัยทำงานเป็นกลุ่มคนที่ใหญ่ที่สุดและทรงอิทธิพลที่สุด เพราะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศของเรา แต่คนวัยทำงานในยุคปัจจุบันก็ยังประสบกับ ปัญหา ดังนี้ คือ การทำงานตามเวลาแบบตายตัว ทุ่มเทกกับงานจนเกินงาม การทำงานแบบ แบ่งฝีกแบ่งฝ่าย มีปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ปัญหากับเจ้านาย

ในการแก้ปัญหาการทำงานควรนำหลักอริยมรรค ๘ ที่เป็นธรรมะสำหรับ คนทำงาน และหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จในการทำงาน

๓.๓ ทักษะที่มีต่อสถาบันครอบครัว พบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ได้ ตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ หากแต่มีความสำคัญต่อสังคม องค์กรอย่างยิ่งยวด ในครอบครัวประกอบไปด้วยคนหลากหลายวัย บางบ้านมีทั้งปู่ย่าตายาย ลูกชายวัยรุ่น รวมทั้งเด็ก และพ่อแม่วัยทำงาน ความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นจะยิ่งมีความซับซ้อน มากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

สรุปปัญหาของครอบครัวตามที่สนะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เกิดจากสาเหตุ
สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ปัญหาภายใน

- ๑.๑ ปัญหาที่เกิดจากภรรยา เช่น
 - ๑.๑.๑ ภรรยาขาดความรับผิดชอบงานบ้าน
 - ๑.๑.๒ ภรรยาติคการพนัน
 - ๑.๑.๓ ภรรยาเป็นใหญ่ในบ้านแต่เพียงผู้เดียว
- ๑.๒ ปัญหาที่เกิดจากสามี เช่น
 - ๑.๒.๑ สามีเป็นเพศที่สาม
 - ๑.๒.๒ สามีนอกใจภรรยา
 - ๑.๒.๓ สามีติดเหล้า
- ๑.๓ ปัญหาที่เรื่องลูก เช่น
 - ๑.๓.๑ มีลูกยาก
 - ๑.๓.๒ เลือกเพศลูก
 - ๑.๓.๓ เลี้ยงลูกด้วยวัตถุ
 - ๑.๓.๔ เอาลูกตนเองเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น
 - ๑.๓.๕ ลูกที่มีพี่เลี้ยง
 - ๑.๓.๖ รักลูกไม่เท่ากัน
- ๑.๔ ปัญหาธรรมชาติของคู่รัก

๒. ปัญหาภายนอก

- ๒.๑ ปัญหาจากเพื่อนบ้าน
- ๒.๒ ปัญหาจากญาติพี่น้อง

การศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ทั้งการพูดและ
การเขียนนอกจากได้ทราบถึงกลวิธีการแสดงธรรมะแล้วยังทำให้ทราบที่สนะของพระมหา
สมปอง ตาลปุตฺโต อันเป็นประโยชน์ในการใช้ดำเนินชีวิตและเป็นการเผยแผ่หลักธรรม
คำสอนทางพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต จากหนังสือธรรมะเคลิเวอร์รี ๗ เล่ม และแผ่นวีซีดีธรรมะเคลิเวอร์รี จำนวน ๑๔ ชุดของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ที่ออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่องนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่าพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เป็นพระนักเทศน์รุ่นใหม่ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเสนอธรรมะด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ ทำให้คนสนใจธรรมะมากขึ้น

พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ถือเป็นพระภิกษุที่กำลังทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะ ไปสู่ผู้อ่านหรือผู้ฟังที่เป็นเด็ก หรือวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ไม่สนใจธรรมะมากนักให้กลับมาสนใจธรรมะมากขึ้น

จากการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ผู้วิจัยพบว่า การทำให้คนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเด็กหรือวัยรุ่นมาสนใจที่จะอ่านหรือรับฟังธรรมะนั้นเป็นเรื่องที่ยาก หากยังยึดติดที่การนำเสนอธรรมะแบบเดิม โดยการใช้คำศัพท์ที่เข้าใจยาก หรือรูปแบบการรับฟังธรรมะที่ต้องนั่งนิ่ง ผู้ฟังไม่มีส่วนร่วมหรือขาดกิจกรรมประกอบการบรรยายธรรมะเหมือนการนั่งฟังธรรมะในวัด คนส่วนใหญ่ก็ยิ่งห่างไกลธรรมะมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงถือพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เป็นพระนักเทศน์รุ่นใหม่ที่มีกลวิธีการแสดงธรรมะแบบที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน ผู้ฟังมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลียงการใช้ภาษาบาลี

ด้านกลวิธีการแสดงธรรมะ โดยการพูดของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เน้นที่ความสนุกสนาน โดยการให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม และการนำเทคโนโลยีเข้ามาประกอบการบรรยายธรรมะทำให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จุดเด่นในการพูดคำเนิมนเรื่องแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต คือ การแทรกอารมณ์ขัน ลักษณะการใช้อารมณ์ขันที่ใช้มี ๓ ลักษณะ คือ อารมณ์แบบเล่าเรื่อง ขำขัน อารมณ์ขันโดยการเล่นคำ และ การใช้คำพูดเสียดสีประชดประชัน

ในการปิดเรื่องพบว่าใช้วิธีการพูด โน้มน้าวใจผู้ฟังให้รู้สึกซาบซึ้งในเรื่องที่พูด การใช้วิธีนี้เป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

สำหรับผลการศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะ โดยการเขียนและการพูดของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต พบว่ามีวิธีการเขียนเพื่อทำให้หนังสือธรรมะเป็นหนังสือที่ไม่น่าเบื่อ อ่านสนุก เข้าใจง่าย โดยใช้กลวิธีการเปิดเรื่องที่น่าสนใจ เช่น ใช้สุภาษิต คำพังเพย ตั้งคำถาม

การเล่าเรื่อง และยกปัญหาเร่งด่วน หัวข้อ ประเด็น หรือข่าวที่กำลังอยู่ในกระแสสังคม

การเปิดเรื่อง คือ การเริ่มต้นเรื่อง ถือว่าเป็นตอนที่สำคัญมากตอนหนึ่งในการเขียนแสดงธรรมะ เพราะเป็นตอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้อยากเห็นและสนใจอยากติดตามอ่านเรื่องราวในตอนต่อไป พระมหาสมปอง คาลปุโต ได้ใช้กลวิธีในการเขียนเปิดเรื่องหลากหลายวิธีตามความเหมาะสมกับเนื้อหาที่แสดงธรรมะ เพื่อให้หนังสือธรรมะไม่น่าเบื่อ ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตาม กลวิธีการเขียนเปิดเรื่องที่ใช้มากที่สุดคือ การตั้งคำถาม จากการศึกษาพบว่า การเปิดเรื่องโดยการตั้งคำถามของพระมหาสมปอง คาลปุโต นั้นจะเป็นการชักนำให้ผู้อ่านได้สนใจและใคร่ที่จะอยากรู้ เพราะแต่ละคำถามล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่คนส่วนใหญ่พบเจอและอยากจะทราบแนวทางแก้ไขทั้งสิ้น จึงนับเป็นวิธีที่เหมาะสม

ส่วนของการดำเนินเรื่องสามารถอธิบายเนื้อหาที่ยากลึกลับซึ่งให้เข้าใจง่าย โดยใช้การเปรียบเทียบ การอธิบายขยายความ ยกคำกลอน พุทธสุภาษิต ยกตัวอย่างหรือการแทรกอารมณ์ขัน กลวิธีการเขียนดำเนินเรื่องที่พบมากที่สุดคือ อธิบายเนื้อหา ที่พบวิธีนี้มากที่สุดเป็นเพราะว่าต้องการอธิบายธรรมะ หรือหลักธรรมคำสอนที่เป็นภาษาบาลี หรือเนื้อหาคำพูดที่เข้าใจยากให้เข้าใจยิ่งขึ้น จึงใช้วิธีการอธิบายธรรมเพื่อให้อ่านเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หรือใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้อ่าน

สำหรับกลวิธีการเขียนปิดเรื่องพบว่า ๖ วิธี ได้แก่ ปิดเรื่องด้วยข้อความประทับใจ อ้างคำพูดบุคคลสำคัญ สุภาษิต คำกลอน สรุปลงใจความสำคัญของเรื่อง แสดงความคิดเห็นให้คิดเอง ให้คิดเตือนใจ

การปิดเรื่อง เป็นการสรุปเพื่อให้แน่ชัดลงไป หรือเพื่อให้คิดเป็นการบ้าน หรือฝากความประทับใจไว้กับผู้อ่าน ว่าเรื่องที่เขียนนั้นจะมุ่งหมายไปในแบบใด กลวิธีการเขียนปิดเรื่องที่พบมากที่สุดคือการปิดด้วยข้อความประทับใจ ในการปิดท้ายหรือปิดเรื่องในการเขียนหนังสือธรรมะนั้นพระมหาสมปอง คาลปุโตจะเน้นที่การสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านได้รู้สึกซาบซึ้งกับธรรมะ โดยการใช้ข้อความที่น่าประทับใจ กินใจอ่าน ทำให้หนังสือธรรมะจบได้อย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาวิธีการแสดงธรรมะทั้งพูดและการเขียนนั้น นอกจากทำให้ผู้วิจัยทราบถึงวิธีการแสดงธรรมะแล้ว ยังได้ทราบถึงทักษะของพระมหาสมปอง คาลปุโตที่มีต่อคนในสังคมที่ได้ให้ความสำคัญและกล่าวถึงมากที่สุด ๓ กลุ่ม คือ วัยรุ่น วัยทำงาน และครอบครัว

จากการศึกษาทัศนคติของพระมหาสมปอง คาลปุตฺโตที่มีต่อวัยรุ่นนั้นพบว่า มีทัศนคติว่าวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของวัยรุ่นนั้นมีความรักสนุก ต้องการเป็นจุดสนใจ อยากรู้ อยากลอง ไม่กล้าที่จะทำความดี ยึดติดค่านิยมที่ผิด

ด้านปัญหาของวัยรุ่นพบว่าพระมหาสมปอง คาลปุตฺโต ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่นไว้ ๓ ประการหลัก ได้แก่ ปัญหาเรื่องการเรียนรู้ ปัญหาเรื่องความรักของวัยรุ่น ปัญหาการยึดติดค่านิยมที่ผิด

พระมหาสมปอง คาลปุตฺโต ได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาเรื่องการเรียนรู้ของวัยรุ่นดังนี้ อยากรประสบความสำเร็จต้องรักและมีความสุขกับการเรียน การสอบแข่งขันที่คืบคั้นคือการสอบเพื่อยกระดับความสามารถและทักษะต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เราต้องรู้เพื่อรู้ชนะ สิ่งสำคัญคือต้องรู้จักเอาชนะใจเราเองก่อน การเรียนจะประสบความสำเร็จเราจะต้องรักในสิ่งที่เราทำ ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียน และหมั่นทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ และเมื่อผิดหวังเรื่องการเรียนก็ต้องมีสติในการแก้ปัญหา ครั้งนี้ได้คะแนนน้อยก็ต้องเพิ่มความขยันในการอ่านหนังสือให้มากขึ้น

สำหรับทัศนคติที่มีต่อวัยทำงานนั้นมีลักษณะดังนี้ ทำงานตามเวลาดายตัว ทุ่มเทกกับงานจนเกินงาม การทำงานแบบเป็นฝักเป็นฝ่าย มีปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ปัญหาการขาดความรับผิดชอบ ปัญหาอันเกิดจากเจ้านาย ธรรมะที่ใช้แก้ปัญหาสำหรับคนวัยทำงาน เช่น อริยมรรค ๘ อิทธิบาท ๔ ทศพิชราชธรรม ๑๐ ประการ

ส่วนทัศนคติที่มีต่อสถาบันครอบครัวนั้นพบว่ามีปัญหาภายในครอบครัวและภายนอกครอบครัว ปัญหาภายในครอบครัวคือปัญหาที่เกิดจากภรรยา ปัญหาที่เกิดจากสามี

ปัญหาเรื่องลูก ปัญหาธรรมชาติของคู่รัก และปัญหาภายนอก เกิดจากปัญหาจากเพื่อนบ้าน ปัญหาจากญาติของแต่ละฝ่าย โดยมีธรรมะที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ มรรค ๘ อิทธิบาท ๔ กาลัญญตา ทศพิชราชธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

๑.๑ สามารถนำไปใช้สอนนักเรียน นักศึกษาได้ทุกระดับ และสอดคล้องกับทุกรายวิชา โดยสอนด้านการดำเนินชีวิตให้มีความสุขด้วยหลักธรรมง่าย ๆ และสามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ ผู้ที่จะนำไปใช้ควรศึกษาจากงานวิจัยให้เข้าใจแล้วคัดเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมที่จะสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

๑.๒ นำเนื้อหาในการสอนธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโตไปเผยแพร่ต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

การศึกษากลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย ดังนี้

๒.๑ ควรมีการศึกษาการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ที่เผยแพร่ออกมาในรูปแบบอื่น ๆ ในปัจจุบัน เช่น การเขียนหนังสือธรรมะฉบับการ์ตูน

๒.๒ ควรศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแสดงธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต กับพระสงฆ์รูปอื่นในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY